

**Рішення**  
**колегії Департаменту освіти і науки**  
**Вінницької обласної державної адміністрації**

від 24.06.2020

Протокол № 2

**«Про розвиток юннатівського руху на Вінниччині»**

Заслухавши та обговоривши інформацію заступника начальника управління загальної середньої, дошкільної освіти та виховної роботи – начальника відділу інклюзивної, спеціальної освіти та виховної роботи Лісогурської Т.І. з питання «Про розвиток юннатівського руху на Вінниччині», колегія відзначає, що Департаментом освіти і науки облдержадміністрації, Обласною станцією юних натуралістів, органами управління освітою райдержадміністрацій, міських рад та ОТГ, керівниками закладів освіти, педагогічними, учнівськими колективами, батьківською громадськістю проводиться значна робота з розвитку юннатівського руху на Вінниччині.

Так, позакласна та позашкільна екологічна освіта і виховання, як інтегрована форма «екологізації» освітньо-виховного процесу, спрямована на забезпечення потреб особистості у творчій самореалізації, поглиблення та розширення шкільного базового рівня екологічної освіти, підготовку до активної професійної та громадської діяльності. Цей напрямок освіти в області реалізується закладами освіти, молодіжними та дитячими осередками в позаурочний та позашкільний час.

У вересні 2020 року виповнюється 95 років з часу заснування юннатівського руху в Україні.

Координатором еколого-натуралістичної роботи в області з 1939 року є Вінницька обласна станція юних натуралістів.

У 1965 році почала формуватися мережа гуртків юних натуралістів на базі шкіл області – 250.

Станом на сьогодні в області працює потужне співтовариство районних станцій юних натуралістів, що діють в Бершадському, Чечельницькому, Хмільницькому районах, Тульчинській ОТГ, і формують у підростаючого покоління активну життєву позицію, дбайливе ставлення до природи, відповідальність за стан навколишнього середовища.

У 2003 році створено 29 районних еколого-натуралістичних центрів на громадських засадах. На разі таких екологічних центрів 32, які діють на базі опорних шкіл, методичних кабінетів, центрів позашкільної роботи Барського, Вінницького, Гайсинського, Жмеринського, Калинівського, Іллінецького, Липовецького, Козятинського, Крижопільського, Літинського, Могилів-Подільського, Мурованокуриловецького, Немирівського, Оратівського,



Піщанського, Погребищенського, Теплицького, Томашпільського, Тростянецького, Чернівецького, Шаргородського, Ямпільського районів, Вінницькій, Жмеринській ОТГ, міст Ладижина, Калинівки, Гайсина, Могилева-Подільського, Хмільника.

В області склалася певна система в роботі юнацьких секцій Українського товариства охорони природи, що діють у 22 закладах Бершадського, Гайсинського, Калинівського, Козятинського, Липовецького, Тиврівського, Тульчинського, Чернівецького, Чечельницького, Хмільницького, Ямпільського районів.

Ефективною формою популяризації юннатівського руху учнівської молоді в області стала діяльність 23 дитячих громадських організацій та об'єднань, які діють в Чечельницькому, Тульчинському, Вінницькому, Липовецькому, Ямпільському, Тростянецькому, Барському районах, м. Жмеринка та Вінниця, Жмеринській і Вінницькій ОТГ.

Потужними є дитячі громадські організації: «Лотос» – Турбівської ЗОШ І-ІІІ ступенів Липовецького району, «Мальва» – Сосонської ЗОШ І-ІІІ ступенів Вінницького району, «Відкастик» – Чечельницької районної СЮН, «Небайжуді» – м. Жмеринка, що працюють у грантовій системі.

Дієвим рухом в області є, оголошений в 2017 році в Україні, природоохоронний рух для молоді «Зелена естафета», його мета – активізація юннатівських об'єднань у школах.

Популярним є юннатівський рух «Вчимося заповідувати», у рамках якого продовжується робота з охорони заповідних територій, залучення юннатів до збереження біорозмаїття. Упродовж 2015 – 2020 років школярі області здійснили 462 екологічних експедиції; вивчено та створено 48 мікрозаказників у Козятинському, Тульчинському, Хмільницькому, Шаргородському районах.

Юннати співпрацюють з колективом Національного природничого парку «Кармелюкове Поділля» (на межі Тростянецького і Чечельницького районів), який є єдиною природно-заповідною територією вищого рангу на Вінниччині, цінність якого становлять лісові насадження, що характеризуються виключним багатством дендрофлори: дубово-грабові насадження з домішкою ясеневих, скельно-дубові насадження, де зустрічається середземноморський вид – берека, зростають популяції багатьох видів рослин Червоної книги України, а також проживає ряд рідкісних видів тварин: борсук, кіт лісовий, горностай, орел-карлик, балобан, мідянка, жук-олень.

Упродовж 2017 – 2020 років на базі парку проведено 12 наукових семінарів, практикумів, науково-практичних конференцій.

Додаткові знання учні отримують від праці на маршрутах 668 навчально-пізнавальних екологічних стежин, зокрема «Паросток», «Юннат», «Діброва». Змістовна дослідницька робота з вихованцями проведена на екологічних стежинах Чернівецького, Могилів-Подільського, Ямпільського, Хмільницького, Бершадського, Козятинського районів.



У Вінницькій ОТГ створені та діють 60 екологічних стежин, з яких 18 створено школами, 42 закладами дошкільної освіти, найкращою з яких є екологічна стежина закладу дошкільної освіти № 31.

Змістовні пізнавальні екскурсії, цікава дослідницька робота, фенологічні спостереження за рідкісними рослинами, формування колекції Червоної книги рослин області понад 10 років проводяться педагогами Вінницької обласної станції юних натуралістів на маршрутах головної навчально-пізнавальної екологічної стежини «Лісопарк-Гуральня» на території П'ятничанського лісу. У 2019 – 2020 н.р. цією роботою охоплено близько 5 тис. дітей та учнівської молоді.

У зоні особливої уваги талановитих дослідників області є 50 шкільних лісництв (у 2018 році – 40). За 2019 рік у рамках Всеукраїнської акції «Ліси для нащадків» юними лісівниками області висаджено близько 2 млн. саджанців дуба черешчатого, дуба звичайного, ясена, ялини, ялівця, туй, самшиту.

Найефективніше працюють гуртки юних лісівників, дендрологів у Крижопільському, Бершадському, Шаргородському, Тульчинському, Гайсинському районах.

У числі 35 Всеукраїнських натуралістичних конкурсів та акцій є 9, створених у Вінницькій області, а саме: «Джерело», «Лісова аптека», «Лебедине озеро», «Первоцвіт», «Без верби і калини нема України», «Птахи рідної землі», «Країна веселкова», «Прикрасимо дім, в якому ми живемо», «Горіх грецький – їжа богатирів».

Понад 40 років в області щороку проводиться екологічний конкурс «Джерело», метою якого є залучення учнівської молоді до збереження водних ресурсів Поділля. За час існування конкурсу учнівською молоддю Вінниччини відроджено близько 16 тис. джерел.

Понад 50 років триває в області рух юних дослідників-селекціонерів. Досвід учасників Всеукраїнської виставки досягнень народного господарства в усіх районах продовжують 345 гуртків та учнівських аграрних об'єднань сільськогосподарського напрямку, які діють на 569 навчально-дослідних земельних ділянках, шкільних садках, 23 теплицях.

У гуртках юних овочівників, рослинників сільськогосподарського напрямку педагоги мотивують дітей до праці, профорієнтації, любові до науки. Справжньою академією трудового господарства є Краснопільська СЗШ І-ІІІ ступенів Гайсинського району. Гуртки юних біологів неодноразово здобували першість в Україні, а виробнича бригада двічі здобувала Гран-прі.

Колектив Вінницької обласної станції юних натуралістів систематично залучає понад 20 тисяч дітей та учнівської молоді області щороку організовуючи понад 60 обласних масових натуралістичних заходів.

Так, у 2019-2020 навчальному році масовою природоохоронною еколого-натуралістичною діяльністю, оздоровчою та реабілітаційною роботою охоплено кожного третього здобувача освіти, в області діє 1 тис. 5 гуртків натуралістичного профілю, якими охоплено понад 15 тис. 150 дітей та учнівської молоді.



У закладах позашкільної освіти області у 2019-2020 навчальному році працювали 196 гуртків натуралістичного профілю – це 3 тис. 332 гуртківців, що на 14 більше, ніж у 2018-2019 навчальному році.

Варто відзначити роботу органів управління освітою області щодо охоплення дітей юннатівським рухом у Бершадському, Калинівському, Ямпільському, Оратівському, Тульчинському, Хмельницькому, Чечельницькому, Шаргородському районах, м. Жмеринка, Жмеринській ОТГ.

Результатом ефективної діяльності педагогічних колективів закладів освіти області є найвищий рейтинг Вінницької області в Україні з розвитку натуралістичного руху в 2017-2019 роках.

За підсумками Всеукраїнського рейтингу якості освіти «Золота когорта позашкільників», координатор еколого-натуралістичної діяльності в області Вінницька обласна станція юних натуралістів визнана переможцем 2019 року.

У 2019-2020 навчальному році команди юних натуралістів Вінницької області вибороли Гран-прі в природоохоронному русі «Зелена естафета», стали переможцями 11 Всеукраїнських конкурсів, акцій, змагань: «Галерея кімнатних рослин», «Парад квітів біля школи», «Новорічна композиція», «Український сувенір», «Вишиванка дитячими руками», збору юних екологів (м. Суми), зльоту трудових об'єднань школярів (м. Львів), «Юний дослідник», конкурсу-огляду шкільних навчально-дослідних ділянок, конкурсу-огляду шкільних теплиць «Дивовижна теплиця», фестивалю «Україна – сад» та призерами 3-х конкурсів «Юні ботаніки», «Юні зоологи і тваринники», «Учнівські лісництва».

Для обдарованих гуртківців, переможців Всеукраїнських та обласних конкурсів працює Вінницьке територіальне відділення Малої академії наук України, створене у 1981 році першим в Україні. За період роботи з МАН кількість біологічних секцій зросла з 6 до 13.

Новітні технології в галузі дослідництва доступні для юних дослідників за умови їх участі в наукових проєктах, зокрема «Життя без сміття», «Зелена школа», «Еко Хакатон», «МАН-юніор» та інші.

За 10 років на базі Обласної станції юних натуралістів та закладів освіти області проведено 8 всеукраїнських семінарів-практикумів, нарад: «Світ творчості» для директорів обласних еколого-натуралістичних центрів, Всеукраїнська школа з національно-патріотичного виховання, два Всеукраїнських семінари для заступників директорів з навчальної роботи, два зльоти членів трудових об'єднань старшокласників, Всеукраїнський конкурс агітколективів «Земля – наш спільний дім», III етап Всеукраїнського конкурсу МАН України та інші.

Отже, мета еколого-натуралістичного виховання конкретизується через систему виховних завдань, спрямованих на утвердження екологічної свідомості в почуттях дітей та учнівської молоді, розвиток екологічної культури, що має відображення у словах і вчинках.



*Враховуючи вищевикладене, колегія Департаменту освіти і науки облдержадміністрації вирішила:*

1. Взяти до відома інформацію заступника начальника управління загальної середньої, дошкільної освіти та виховної роботи – начальника відділу інклюзивної, спеціальної освіти та виховної роботи Лісогурської Т.І.

2. Вважати задовільною роботу педагогічних колективів закладів освіти області з розвитку юннатівського руху дітей та учнівської молоді, формування в них активної життєвої позиції, свідомого та дбайливого ставлення до природи, виховання відповідальності за стан навколишнього середовища.

3. Нагородити Почесною грамотою Департаменту освіти і науки облдержадміністрації творчий колектив Вінницької обласної станції юних натуралістів за координаційну діяльність з питань створення стратегічно виваженої системи позашкільної та позанавчальної еколого-натуралістичної, природоохоронної діяльності закладів освіти області, розвитку всіх напрямів юннатівського руху.

4. Відділу інклюзивної, спеціальної освіти та виховної роботи управління загальної середньої, дошкільної освіти та виховної роботи (Лісогурська Т.І.) забезпечити реалізацію заходів еколого-натуралістичного напрямку в закладах освіти області.

Термін: постійно

5. Керівникам органів управління освітою райдержадміністрацій, міських рад та ОТГ:

5.1. Сприяти розвитку закладів еколого-натуралістичного напрямку.

Термін: постійно

5.2. Вжити організаційні заходи з удосконалення, розширення мережі гуртків дітей та учнівської молоді з питань еколого-натуралістичної та природоохоронної роботи до початку 2020-2021 н.р.

Термін: постійно

5.3. Розглянути питання про створення закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку.

Термін: 2020-2021 н.р.

6. Обласній станції юних натуралістів (Драгомирецька О.А.) провести Форум юннатівського активу «Зустріч поколінь», приурочений 95 річниці юннатівського руху в Україні.

Термін: жовтень 2020 року

7. Контроль за виконанням даного рішення покласти на в.о. директора Департаменту освіти і науки облдержадміністрації Буняка В.В.

Голова колегії



І. Івасюк

Секретар колегії



О. Дорош